

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијси савјет

МИШЉЕЊЕ

по захтјеву Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине

Сарајево,
јануар, 2017. године

Број: 01-26-7-023-16-I/16
Сарајево, 24.01.2017. године

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка ф) Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, број 48/05, 76/07 и 80/09), а по Захтјеву за мишљење Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине, ул. Маршала Тита 9а/И, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина и Агенције за јавне набавке БиХ, Филијала Бања Лука, ул. Николе Тесле 13, 78000 Бања Лука, Босна и Херцеговина на 138. (стотинутридесетиосмој) сједници одржаној дана 24.01.2017. године, донио је

МИШЉЕЊЕ

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренцијски савјет) је дана 06.09.2016. године, под бројем: 01-26-7-023-I/16, запримио Захтјев за мишљење (у даљем тексту: Захтјев) Агенције за јавне набавке БиХ, Филијала Бања Лука, ул. Николе Тесле 13, 78000 Бања Лука, Босна и Херцеговина (у даљем тексту: Филијала Бања Лука) и Захтјев Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине, ул. Маршала Тита 9а/И, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина (у даљем тексту: Агенција за јавне набавке) за примљен дана 19.09.2016. године под бројем: 01-26-7-023-1-I/16, којим се тражи оцјена да ли је тржиште електричне енергије у Босни и Херцеговини, отворено за конкуренцију.

Филијала Бања Лука је, сукладно члану 25. став (1) тачка ф) Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, број 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон) и члану 5. став (3) Закона о јавним набавкама („Службени гласник БиХ“ број 39/14) (у даљем тексту: Закон о јавним набавкама) доставила захтјев привредног субјекта ЈП Електропривреда БиХ д.д. Сарајево, ул. Вилсоново шеталиште број 15, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина (у даљем тексту: Електропривреда БиХ) којим се тражи оцјена отворености тржишта електричне енергије на територији Босне и Херцеговине.

Агенција за јавне набавке је, сукладно члану 5. став (3) Закона о јавним набавкама доставила захтјев привредног субјекта ЈП „Електропривреда ХЗ ХБ“ д.д. Мостар, ул. Миле Будака 106 А, 88000 Мостар, Босна и Херцеговина (у даљем тексту: Електропривреда ХЗ ХБ) којим се тражи оцјена отворености тржишта електричне енергије на територији Босне и Херцеговине.

Привредни субјекат Електропривреда БиХ је регистриран при Општинском суду у Сарајеву под матичним бројем уписа: 65-02-0017-11 (стари број: 1-2758) са основним дјелатностима, производња електричне енергије (лиценца број: 06-03-735/33/12 од 18.12.2012. године), дистрибуција електричне енергије (лиценца број: 06-03-734/32/12 од 18.12.2012. године), снабдијевање електричне енергије (лиценца број: 06-03-774/58/13 од 06.12.2013. године) и трговина електричном енергијом (лиценца број: 05-28-12-239-21/12 од 27.12.2012. године). Привредни субјекат Електропривреда БиХ, регистроване дјелатности обавља на тржишту електричне енергије у Босни и Херцеговини и изван територије Босне и Херцеговине у случају међународне трговине електричном енергијом.

Привредни субјекат Електропривреда ХЗ ХБ је регистрован при Општинском суду у Мостару под матичним бројем уписа:1-3177 са основним дјелатностима, производња електричне енергије (лиценца број: 06-03-730/31/12 од 18.12.2012. године), дистрибуција електричне енергије (лиценца број: 06-03-737-15/34/12 од 18.12.2012. године), снабдијевање електричне енергије (лиценца број: 06-03-617/19/11 од 14.12.2011. године) и трговина електричном енергијом (лиценца број: 05-28-12-236-22/12 од 27.12.2012. године). Привредни субјекат Електропривреда ХЗ ХБ, регистроване дјелатности обавља на тржишту електричне енергије у Босни и Херцеговини и дјелатност међународне трговине електричном енергијом изван Босне и Херцеговине.

У циљу утврђивања стања на тржишту електричне енергије у Босни и Херцеговини, Конкурентијски савјет је прикупио информације и податке релевантних институција и то: Државне регулаторне комисије за електричну енергију у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: ДЕРК), Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ФЕРК) и Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске (у даљем тексту: РЕРС).

Конкурентијски савјет је из властите евиденције изузео сљедеће поднеске: број 01-26-7-20-4-1/16 достављен од стране ДЕРКА, број: 01-26-7-20-5-И/16 достављен од стране ФЕРКА и број: 01-26-7-20-6-И/16 достављен од стране РЕРС-а којим су прикупљени основни подаци о стању на тржишту електричне енергије у Босни и Херцеговини, те о томе сачинило службену забиљешку број: 01-26-7-023-2-1/16 од дана 27.09.2016. године.

Конкурентијски савјет је прикупио информације и податке од конкурената на релевантом тржишту и то: привредног субјекта Мјешовити холдинг „Електропривреда Републике Српске“ Матично предузеће а.д. Требиње (акт број: 01-26-7-023-3-1/16 од дана 16.11.2016. године и акт број: 01-26-7-023-14-1/16 од дана 13.12.2016. године), привредног субјекта Електропривреда БиХ (акт број: 01-26-7-023-4-1/16 од дана 16.11.2016. године), привредног субјекта „Proenergy“ д.о.о. Мостар (акт број: 01-26-7-023-5-1/16 од дана 16.11.2016. године), привредног субјекта „ГЕН-И“ д.о.о. Сарајево (акт број: 01-26-7-023-6-1/16 од дана 16.11.2016. године), привредног субјекта „Електроисток 1867“ д.о.о. Бања Лука (акт број: 01-26-7-023-7-1/16 од дана 16.11.2016. године и акт број: 01-26-7-023-13-1/16 од дана 13.12.2016. године) и привредног субјекта Електропривреда ХЗ ХБ (акт број: 01-26-7-023-8-1/16 од дана 16.11.2016. године).

С обзиром на наведено, предмет анализе у конкретном случају је тржиште електричне енергије на цијелој територији Босне и Херцеговине.

Анализом прикупљених података Конкурентијски савјет је дошао до сљедећих закључака:

- Да статус квалификованог купца, односно слободан избор снабдијевача електричном енергијом могу користити сви купци укључујући и купце из категорије потрошње домаћинства почев од 01.01.2015. године, што је у складу са Уговором о успостави Енергетске заједнице („Службени гласник БиХ – Међународни уговори“ број 09/06),
- Да су учесници на тржишту електричне енергије купци, произвођачи, трговци и снабдијевачи,
- Да је крајем 2015. године укупан број купаца електричне енергије у Босни и Херцеговини износио 1.517.161,
- Да су током 2015. године 26 снабдијевача посједовала лиценцу за снабдијевање електричном енергијом која важи на територији цијеле Босне и Херцеговине,

- Да је од 26 лиценцираних снабдјевача, њих 6 обављало испоруку електричне енергије крајњим купцима,
- Да нити један од снабдјевача електричне енергије није имао чешће на тржишту веће од 50,0%,
- Да се у 2016. години број снабдјевача који су активни на малопродајном тржишту повећао, јер су компаније НЕР Trade, Proenergy и Petrol ВН Oil Company преузеле снабдијевање одређеног броја купаца електричне енергије у категоријама остала потрошња и 10кV (укупно 14 купаца),
- Да су сви крајњи купци електричне енергије квалификовани купци, што значи да имају могућност слободног избора снабдјевача од којег ће куповати електричну енергију,
- Да на подручју Федерације Босне и Херцеговине улогу снабдјевача електричном енергијом могу обављати свих 16 иматеља дозволе за снабдијевање електричном енергијом – дозволе II реда с простора ФБиХ, као и осталих 7 активних снабдјевача електричном енергијом који посједују одговарајућу дозволу надлежних регулаторних тијела – РЕРС-а и ДЕРК-а,
- Да доминанту улогу снабдјевача електричном енергијом у ФБиХ и даље имају два јавна предузећа, Електропривреда ХЗ ХБ и Електропривреда БиХ, прије свега због чињенице да крајњи купци електричне енергије из категорије потрошње домаћинства, те мала предузећа и комерцијални купци (у које не спада јавна расвјета) нису одабрали снабдјевача на тржишту,
- Да се преко 925.000 купаца из ових категорија потрошње и даље снабдијевају у оквиру универзалне услуге коју као јавни снабдјевачи пружају Електропривреда ХЗ ХБ и Електропривреда БиХ, свако на подручју свог дјеловања, а у складу са одлуком Владе Федерације Босне и Херцеговине о утврђивању пружатеља јавне/универзалне услуге и услуге резервног снабдјевача („Службене новине Федерације БиХ“, број 84/14),
- Да имаоци дозвола за снабдијевање електричном енергијом – дозвола II реда, према подацима којима располаже ФЕРК нису показали заинтересованост за снабдијевање ових категорија купаца електричне енергије у тренутним тржишним условима,
- Да су примјетни помаци по питању конкурентског дјеловања на тржишту електричне енергије у Федерацији БиХ, те да је од почетка 2016. године до данас двадесетак индустријских купаца промијенило снабдјевача електричном енергијом, те се снабдијевању од одабраних тржишних снабдјевача,
- Да су купци који немају право на снабдијевање у оквиру универзалне услуге (њих око 6.000), односно купци из категорије потрошње: 110кV, 35кV, 10 кV и јавне расвјете, који су се одлучили продужити сарадњу са јавним електропривредним предузећима, потписали уговоре о снабдијевању електричном енергијом под тржишним условима,
- Да је важно истаћи да тренутно купци у Федерацији БиХ њих око 4%, електричну енергију набављају од изабраних снабдјевача на тржишту, око 47% од јавних предузећа по тржишним условима и око 49% од јавних снабдјевача у Федерацији БиХ у оквиру пружања универзалне услуге,
- Да се производња електричне енергије у Републици Српској највећим дијелом обавља у производним постројењима која су у саставу привредног субјекта Мјешовити холдинг „Електропривреда Републике Српске“ Матично предузеће а.д. Требиње (у даљем тексту: Електропривреда Републике Српске),
- Да се електрична енергија производи и у постројењима која користе обновљиве изворе електричне енергије, а која се налазе углавном у приватном власништву,
- Да су трговци електричном енергијом енергетски субјекти, корисници дозволе за обављање дјелатности трговине и снабдијевања електричном енергијом на територији

Босне и Херцеговине коју издаје РЕРС, односно дозволе за снабдијевање другог реда коју издаје ФЕРК и корисници дозволе за обављање дјелатности међународне трговине коју издаје ДЕРК,

- Да су у 2015. години трговци обављали куповину и продају електричне енергије на унутрашњем veleпродајном тржишту Босне и Херцеговине, а на бази закључених билатералних уговора,
- Да поред трговине на veleпродајном тржишту, корисници дозволе за обављање дјелатности трговине и снабдијевања имају право да снабдијевају крајње купце на тржишту Босне и Херцеговине, а да тренутно постоји шест корисника дозвола за трговину и снабдијевање на територији Босне и Херцеговине, које су издате од стране РЕРС-а,
- Да након доношења Правилника о снабдијевању квалификованих купаца електричном енергијом и поступку промјене снабдјевача од децембра 2014. године, у Републици Српској постоје три категорије снабдјевача електричном енергијом: јавни снабдјевач, резервни снабдјевач и снабдјевач квалификованих купаца,
- Да се у 2015. години као и претходних година, дјелатност јавног и резервног снабдијевања у Републици Српској у потпуности одвијала унутар привредног субјекта Електропривреда Републике Српске,
- Да су у досадашњем периоду два снабдјевача квалификованих купаца, којима је РЕРС издао дозволу за трговину и снабдијевање, била активна на малопродајном тржишту електричне енергије у Босни и Херцеговини и то: привредни субјекат Електропривреда Републике Српске и привредни субјекат „Energy Financing Team“ д.о.о. Билећа,
- Да је у 2016. години, регистрована прва промјена снабдјевача у Републици Српској и то купац електричне енергије привредни субјект „ЕФТ Рудник и Термоелектрана Станари“ д.о.о., који је електричну енергију за властите потребе набављао од привредног субјекта Електропривреда Републике Српске, од дана 01.02.2016. године набавља електричну енергију од привредног субјекта „Energy Financing Team“ д.о.о. Билећа у планској количини од 1ГWх мјесечно,
- Да је закључно са даном 01.11.2016. године, 26 купаца које је привредни субјекат Електропривреда БиХ снабдјевао електричном енергијом промијенило снабдјевача, једном купцу је одобрена промјена снабдјевача од дана 01.11.2016. године, те за четири купца од дана 01.12. 2016. године,
- Да је привредни субјекат Електропривреда БиХ до 01.11.2016. године кроз поступак промјене снабдјевача закључио један уговор о снабдијевању електричном енергијом са квалификованим купцем који ће почети са реализацијом од дана 01.01.2017. године,
- Да је привредни субјекат Електропривреда БиХ у протеклом периоду потписао 224 Анекса уговора о снабдијевању електричном енергијом са 159 квалификованих купаца,
- Да привредни субјекат „Proenergy“ д.о.о. Сарајево има закључене уговоре о снабдијевању електричном енергијом са квалификованим купцима у БиХ, који се из техничких разлога нису могли реализирати на почетку, те да су са даном 01.04.2016. године почели примјењивати исте и испоручивати електричну енергију,
- Да је привредни субјекат „ГЕН-И“ д.о.о. става да постоји легислатива према којој је тржиште електричне енергије отворено, али да постоје проблеми код дистрибуције, јер су трошкови дистрибуције високи, те да је неопходно оснивање независног дистрибутивног оператера како би снабдјевачи могли понудити конкурентне цијене електричне енергије,
- Да су према мишљењу привредног субјекта Електропривреда ХЗ ХБ на тржишту електричне енергије испуњен формални услови за либерализацију истог и укључивање на међународно тржиште електричне енергије,

- Да је Управа привредног субјекта Електропривреда ХЗ ХБ смањила цијену електричне енергије купцима на 10 кВ у просјеку за 12%, а купцима из тарифне групе I остале потрошње у просјеку за 10%, што је довело до смањења прихода за цца 6.000.000,00 БАМ. Унаточ смањењу цијена привредни субјект Електропривреда ХЗ ХБ је изгубио 10 квалификованих купаца који су одбараи друге снабдјеваче,
- Да привредни субјект Електропривреда Републике Српске од дана 01.01.2015. године, закључно са даном 23.12.2016. године није закључио нити један нови уговор о снабдијевању квалификованих купаца,
- Да је према мишљењу привредног субјекта Електропривреда Републике Српске са формалног аспекта тржиште електричне енергије у Републици Српској отворено. Међутим, кључни предуслов за суштинско отварање тржишта електричне енергије, паритет цијена електричне енергије код јавног и резервног снабдјевача и цијене на велепродајном тржишту, није остварен.

ДЕРК је у изнио властити став, да је у складу са Одлуком о обиму, условима и временском распореду отварања тржишта електричне енергије у БиХ („Службени гласник БиХ“, број 48/06 и 77/09) и према Уговору о успостави Енергетске заједнице („Службени гласник БиХ-Међународни уговори“ број 09/06) тржиште електричне енергије у Босни и Херцеговини од 01.01.2015. године у потпуности отворено за конкуренцију.

На територији Федерације Босне и Херцеговине у складу са одредбама Закона о електричној енергији у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 66/13) и Правилника о снабдијевању квалификованих купаца електричном енергијом и поступку промјене снабдјевача („Службене новине Федерације БиХ“ 89/14), од 01.01.2015. године сви крајњи купци електричне енергије су квалификовани купци чиме остварују право на слободан избор снабдјевача по тржишно формираној и уговореној цијени. Крајњи купци електричне енергије из категорије потрошње домаћинство, те мала предузећа и комерцијални купци који на тржишту нису одабрали снабдјевача имају право на снабдијевање електричном енергијом стандардног квалитета по економски оправданим, лако и јасно успоредивим и транспарентним цијенама у оквиру пружања универзалне услуге од јавног снабдјевача.

Дана 11.12.2014. године РЕРС је донијела Правилник о снабдијевању квалификованих купаца електричном енергијом и поступку промјене снабдјевача који прописује начин снабдијевања купаца на тржишту електричне енергије на територији Републике Српске након 01.01.2015. године, када сви купци електричне енергије постају квалификовани купци, што значи да имају право и могућност избора снабдјевача електричне енергије.

Конкуренцијски савјет, анализом важећих правних прописа и достављених података, сматра да је створен формално-правни оквир за либерализацију тржишта електричне енергије којим су дефинисани услови под којим нови учесници могу ући на тржиште електричне енергије.

Конкуренцијски савјет, на основу напријед наведеног, сматра да је тржиште електричне енергије отворено за конкуренцију у сегменту производње електричне енергије и опскрбе електричном енергијом купаца II реда.

Ово мишљење је дато искључиво на основу јавно доступних података, те података прикупљених од стране Државне регулаторне комисије за електричну енергију (ДЕРК), Регулаторне комисије за енергију у Федерацији Босне и Херцеговине (ФЕРК), Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске (РЕРС), и конкурената на тржишту електричне

енергије, те уколико дати подаци одступају од стварног чињеничног стања ово мишљење се не може примијенити.

Предсједница

мр. Аријана Регода- Дразић